

ללא סימן. מחרוזות ללא אורך קבוע. — א 1872

ובכן וילך תעלה קדשה פיאתה קדוש ישראל ומושיע:

אֶמֶץ גְּבוּרוֹתֶיךָ מִי יִמְלֹל
וּמִי יַעֲצֹר כַּחַשְׁבָּהָהּ לִמְלֹל
אֱלֹהֵי פִינוּ מִלֹּא שִׁירָה כִּי־סָהֵל
וְכָל שְׁעָרוֹת רִאשֹׁנוֹת לְהִתְפַּלֵּל
5 וְכֵם אָנוּ עֲסוּקִים יוֹם וָלַיִל
לֹא נוֹכַל לְהִסְפִּיק מְלֹל
עַל אַחַת מֵרַבֵּי רַבְבוֹת שְׁמֶךָ לְהִלֵּל
אֲשֶׁר הִפְלֵאתָ וַחֲשַׁבְתָּ לְהִתְעוֹלֵל
עַל עַם אֲשֶׁר לָךְ מִתְחוֹלֵל
10 בְּטָרֵם הָרִים יִלְדוּ וְאַרְץ תְּחוֹלֵל
חֲשַׁקְתָּם לְשִׁמְךָ בְּאַהֲבָה לְכָל־
הַיּוֹת לָךְ לְבָנִים וְאַתָּה לְמוֹ מְחוֹלֵל
בְּצֵל יָדְךָ אוֹתָם לְהַטִּיל
עַל כָּל עַם וְלִשׁוֹן רִאשָׁם לְהִתְלִל
15 בְּאַרְחַח חַיִּים אוֹתָם לְהַסִּיל
בְּלִי לְהַחֲלִיפָם בְּאַמָּה אַחֲרֵת אוֹתָם לְחַלֵּל
לְהַתְפַּאֵר בָּם וְהֵם בְּךָ לְהִתְהַלֵּל:

כ"י: אגוזחט"ץ; כ"מ"נ; (אין בכ"י מנהג צרפת); ה' ||

3 מלא: שירה הוסיף ג' כים שירה וט"כמ' | שיר ו' | כים חס' ט" | להלל | 4 לשונות: שירה | להפלל ג' להלל כמ' |
5 עוסקים א' | יומם | 6 לא נוכל: אין אנו יכולים | 7 מרביכי | 8 הפלאת: יומם הוסיף ט" | וחישבתה מ' והשבתה
כ' | להתגולל ג' | 10 וארץ: ארץ | 11 באהב לשמך ח' | בשמך ג' | 12 בנים |
מתחולל מ' | 13 להטיל ג' לטלל כ' | 14-15 חס' | 14 חס' | כל: אום הוסיף א חס' ג' | ולשון: מתחולל הוסיף |
ראשם: אותם א' | להתלל: להתעולל ג' | 15 אותם: לאותם | 17 להתפאר כ"מ' | להתהלל: להלל וף

1 אומץ גדול, חוקף. גבורותיך מי ימלל ע"ש תהי' קו ב. 2 יעצור כח ביטוי מקראי (כגון דני' יח) במשמע אוסף בתוכו כח, כלומר בעל כח. 3 אילו פינו וכו' לפי דברי השבח בתפילת 'נשמת' ועיין בראש ה'סילוק' של הקרובה 'אותותיך'. 8 להתעולל ליצור עלילה, כלומר לעשות. 9 מתחולל משורש 'חיל', במשמע קוה, ע"ש תהי' לו ז' והתחולל לו". 10 בטרם וכו' ע"ש תהי' צ ב. 11 חשקתם לפי ב"ר א ד שישאל הוא בין ששה דברים שקדמו — או שעלו במחשבה קודם — לבריאת העולם. לכלל לשון 'כליל' כלומר לעטר אותם באהבה. 12 מחולל מוליד, אב. להטיל לסכך, להגן (עיין לעיל, ב'סדר' שורה 123). 14 להתלל לשון 'תלי', מקום גבוה, כלומר לרומם. 15 להסלל לסלול להם את ארץ החיים. 18 מי אלוה זולתך וכו' (גם

כִּי מִי אֱלֹהֵי זִוְלָתְךָ בְּעֲלִיּוֹנִים
 וּמִי בְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּתַחֲתוֹנִים
 20 אֲשֶׁר הִלְכוּ אֱלֹהִים לַפְדּוֹתֶם מִמְּעֻנִים
 בְּמִסּוֹת בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים מְשֻׁנִּים
 בְּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֲדוֹן הָאֲדוֹנִים
 לְבִנֵּי שְׁלֹשֶׁת אֵיתָנִים
 אֲשֶׁר בְּשִׁבְלֵם טַסְתָּ מִמְּעֻנִים
 25 בְּרָכוֹב כְּרוֹב וְרוּחַ וַעֲנָנִים
 וְנִגְלִיתָ בְּכַבּוֹדְךָ בְּאֲדַמַּת צוֹעֲנִים
 וְנָעוּ מִלְּפָנֶיךָ אֲשֵׁרִים וַחֲמָנִים
 וּלְבָב מְצָרִים הִמְסִיתָ בְּדִוְיוֹנִים
 בְּמִכּוֹת גְּדוּלוֹת וַחֲלָאִים נֶאֱמָנִים
 30 וַתּוֹצֵא אֶת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל מִקֶּרֶב מוֹנִים
 בְּעוֹבֵר הַנֶּשֶׁמֶט מִרְחֹם בְּתוֹךְ זִמְנִים
 בְּלֹא פָגֶם וְנִזְק וַצַּעַר בָּנִים
 וְשָׁלֹא לַתֵּן פֶּתַחֲוֹן פֹּה לְמִינִים
 לֹוֹמֵר כְּעֶבֶד שֶׁפָּרַח מֵאֲדוֹנוֹ כֵּן בָּרַחוּ אֲמוּנִים
 35 וְלֹא הוֹצֵאתָם בְּשָׁעָה שְׁפָנִי אָדָם יִשְׁנִים
 כִּי אִם לְאוֹר הַבִּקְרָ לְעֵינַי כָּל הַמוֹנִים
 בְּתוֹעֲפוֹת רָאִם רָמִים וְעֲלִיּוֹנִים

19 כישראל כך | אחד: בארץ הוסי' כ | 20 לפדותו גוסי' לפרות י' | ממעונים ה' | 21 במסות חסי' ה' | 22 אדני אחט"ץ
 25 ברכוב: ברכב ו חסי' ח | בכרוב ח | וברוח כ | 27 חסי' י' | מפניך ט" | 28 ולב ה' | ומספ' י' | בדביונים חמ' בריונים
 ט"ך בדביונים כ | בריונים ה' | 29 במסות גהץ | וחללים: וחולאים ה' רעים הוסי' וט" | ונאמנים ו | 31 כעבר ח | כעבר
 ט"מ' כעובר כ | 32 בלי כמ' | פגם ג | 33 שלא חרן כד שלא מ' | לימינים ח | 34 כן: כן ט" חסי' ו | 36 אם חסי'
 ה' | בקר ה' | לאין ג | אמונים ה' | 37 בתועפות ג | כתועפת כ | רמים: לו י'

השורה הבאה) ע"ש ש"ב ז כב-כג. 21 במסות וכו' ע"ש דב' ד לד. 23 איתנים האבות, לפי הדרשה בבבלי ר"ה יא ע"א.
 24 טסת ממעונים כד לגאול את ישראל במצרים, עיין לעיל ב'משלש' שורה 5. 25 ברכוב וכו' ע"ש ש"ב כב יא. 26 צוענים
 מצרים, לעיל תחילת ה'מגן'. 27 אשרים וחמנים סוגי פסילי אלילים (ע"ש ישע' כז ט) לפי במ' לג ד שעשה בהם שפטים.
 28 בדיונים לשון 'דוה', כאבים. 29 וחללים וכו' ע"ש דב' כח נט. 30 ותוצא וכו' ע"ש ירמ' לב כא. מונים המדברים
 רעה, אויבים. 31 כעובר וכו' לפי מכי בשלח ו, עמ' 113: 'וישע' ה'... מיד מצרים... כאדם שהוא שומט את העובר ממעי הפרה
 שנאמר... לכוד לקחת לו גוי מקרב גוי'. 33 ושלא לתן פתחון פה וכו' (גם השורה הבאה) לפי מכי בא יב, עמ' 44-45
 ובעיקר תנ' בוא ז. 37 כתועפות ראם במ' כג כב. רמים ועליונים לפי דרשת תנ' בלק יד לפסוק הנ"ל 'וכו, מעלן

וְעַל כִּנְפֵי נֶשֶׁר נִטְעָנִים
שִׁיר וְשִׁבְחָ וְהִלָּל רוֹנָנִים
40 בְּתוֹף וְכִנּוֹר וְעוּגָב וּמִנִּים
וּלְקָנִים דְּבָרָךְ אֲשֶׁר עֲצָתָ לְרֹאשׁ מֵאֲמִינִים
לֹא הוֹצֵאתֶם בְּפִחִי נֶפֶשׁ רִיקָנִים
כִּי אִם מְלֵאִים כְּרִמּוֹנִים
כְּלִי כֶסֶף וְכִלֵּי זָהָב וְטוֹבוֹת אֲבָנִים
45 וּבִגְדֵי חֲפֵשׁ וְרִקְמַת צִבְעוֹנִים
שֹׁכֵר שְׁעָבוֹד חֲמֹר וּלְבָנִים
וּמִפְנֵי הָרוּחוֹת וּנְשִׁיכַת צִפְעוֹנִים
חוֹפְתָם בְּטָלוֹל שְׂבָעַת עֲנָנִים
מַעֲלָה וּמַטָּה וּמֵאֲרִבַּע רוּחוֹת גִּנּוּנִים
50 לְחֻשְׁכֶּם מִזֶּרֶם וְחֹרֵב צִיּוֹנִים
וְעֵין בְּעֵין כְּבוֹדָךְ מְהִלָּךְ לְפָנִים
בְּעֵנָן יוֹמָם לְנִחוּתָם נְתִיבוֹת מְתַקְנִים
וּבָאֵשׁ לִילָה כְּלִי לְהַכְשִׁיל בְּאִישׁוֹנִים
מִנּוּה טוֹב לְנוּה טוֹב נּוֹסְעִים וְחוֹנִים

39 ושיר חץ | ושבח ושיר נ 41 וקים כ לקיים מ' | יעצת ט 42 ולא חך'מ'נף 43 מלאים: כל טוב הוסי' פ
44 בכלי מ'צ כל י' | ובכלי נ | וכלי זהב: וזהב ט"ף 46 שיעבוד גץ חס' א | בחומר כ 47 מפני מ'נף | החיות
חכמ'נ | ונשיכת צפעונים: ופתנים מ' 48 חפפתם ח | שבעת חס'ף 49 למעלה כמ' | למטה כ | מארבע כף וארבע א
50 ולחשכם אגט" | מחורב חרם א | ציונים א' רצחיונים נ רצנים ג 51 כבודך חס' ח 52 כענן א 53 להכשל: להטל
ף | באישונים א 54 ומנה נ מנוחף | טוב חס' א | לנוה: לגיאף

ומרוממ'. 38 ועל כנפי נשרים ע"ש שמ' יט ד. 40 בתוף וכנור המליצה ע"ש בר' לא כו. ועוגב ומנים ע"ש תה קנ ד.
41 עצת דיברת, הסכמת. לראש מאמינים אברהם, הוא הראשון שנאמר בו 'האמין' ונראה שיש כאן רמז לדרשה על "מראש
אמנה" (שיה"ש ד ח) אשר נדרש על אברהם בשיה"ש"ר. 42 ולא הוצאתם...ריקנים ע"ש שמ' ג כא. 43 מלאים כרימונים
מליצה בלשון חכמים במשמע מלא מאד (כגון בבלי בר' נו ע"א). 44 כלי כסף וכלי זהב שמ' יב לה. 45 ובגדי חופש
מליצה ביחוד כו כ במשמע לא ברור ופירושו בגדים הראויים לאדם החופשי והמכובד. ורקמת צבעונים ע"ש שופ' ה ל.
46 שחר שעבוד לפי דברי גביהא בן פסיסא בבבלי סנה' צא ע"א ש'כיות מצרים' תיחשב כשחר על שעבוד ישראל במצרים.
48 חופפתם כיסית אותם. בטילול בסכך, עיין לעיל ביסדר, שורה 123. שבעת עננים לפי דרשת מכי' בשלח, פתיחתא,
עמ' 81, שענני הכבוד היו עוטפים את ישראל מכל צד ואחד היה הולך לפניהם. 49 גנונים מכוסים כבאהל (כך המשמע
בארמית), מוגנים. 50 לחשכם כלומר למנוע מהם. מזרם וחורב ע"ש ישע' כה ד. ציונים לשון 'ציון' (=ציה, מדבר)
בפסוק ה'. 51 ועין בעין ע"ש במ' יד יד 'אשר עין בעין נראה אתה ה' ועננך עומד עליהם' וכו'. 52 בענן יומם וכו' (כל
השורה) ע"ש שמ' יג כא. 53 באישונים בחשך, ע"ש 'באישון לילה ואפלה' (מש' ז ט ואולי ע"ש 'באשון חושך', מש' כ כ).

55 לא צמאים ולא מכפנים
 כי מרחקם ינהגם במבועי שמנים
 והוא ינהלם על מבועי עינים
 ושר נוא יושב על מפתן ארמונים
 מצפה יד דרך לימים הנתנים
 60 והנה כתב אליו מארץ תימנים
 ושומרים שהפקיד עליהם מנים
 התחילו כזאת אליו מתנים
 והראוהו פצעים שפצעים פרחי נאמנים
 וצוח וי וי וכל עבדיו אחריו עונים
 65 ונמו מה זאת עשינו בסכלונים
 כי שלחנו עבדים שתחת ידינו מכדנים
 מי ירמוס לנו חמר ומי יחזיק לנו מלכנים
 ומי יבנה לנו חומות ובנינים
 העת יגדילו עלינו שכנים
 70 וגם מלכים שמש לנו נותנים
 שוב לא יהו אלינו פונים
 כי יאמרו הנה עבדים שתחת ידם נתונים

56 כי: אם הו' | ינהלם ט"ף | כעל מבועי נ | 57 מנהלם גר"ט | ינהגם | עינים: עננים | 58 ושר נוא: זכור
 נא | 59 ומצפה כ | יד דרך: ליד | יד לדרך | 60 התימנים | 61 ממונים: אמונים | 62 כל היום וכל
 הלילה מזומנים התחילו כ | כזאת אליו: אליו כזאת א בזה | כזאת וכזאת אליו | 63 פרחי חס' כ | אמונים אורף | 64 חס'
 | וצרח ט"ו | וי וי א | כל אכ | 65 בסכלונים | 66 שתחת ידינו חס' | 67 יחזק | 68 מי ודנ | 69 ידיהם ט"ו | ידנו כ יד | 70 המלכים וט"כ | 71 אל | יהיו מ' | מפנים ופץ | 72 שיאמרו (כי חס') כ | הנה:
 הן גן | ידיהם ט"ו | ידנו כ יד | 73 סופנים מכסים, כלומר שולטים. | 80 סוינים כינוי

55 לא צמאים וכו' (גם השורה הבאה) ע"ש ישע' מט י. מוכפנים לשון 'כפן', כלומר רעבים. 58 ושר נוא כינוי לפרעה
 מלך מצרים. יושב על מפתן וכו' הפייטן מתאר בצורה רחבה את מה שמסופר במכ' בשלח א עמ' 84 ואילך. 59 מצפה יד
 דרך המליצה ע"ש ש"א ד יג. לימים הניתנים כלומר לשלושת הימים שלאחריהם סברו המצרים שעל ישראל לשוב.
 60 כתב משלוח של ידיעה. מארץ תימנים ר"ל מעמלק, לפי מכי, שם, עמ' 86 שעמלק הגיד לפרעה כי ברח העם, ותימן הוא
 אחי עמלק, לפי בר' לו יא-יב. 61 ושומרים וכו' הם האקטורין שבמכי, שם. 63 והראוהו פצעים וכו' שם, עמ' 84.
 פרחי נאמנים צאצאי שלושת האבות, כינוי לישראל. 64 וצוח וי וי לפי דרשת פדר"כ בשלח ז, עמ' 183: 'זיהי [בשלח], מי
 צוח וי, מצרים צוחים וי. 65 בסכלונים כסכלים (ח"ג 'בסכלונים', כלומר בטפשות). 66 מכודנים משועבדים (לשון
 חכמים). 69 העת יגדילו וכו' (עד שו' 74) לפי מכי, שם, עמ' 87. 73 סופנים מכסים, כלומר שולטים. 80 סוינים כינוי

הם פָּשְׁעוּ בָּם וּבָהֶם לֹא סוּפְּנִים
 אִף כִּי אֲנַחְנוּ חוּרֵי הָאָרֶץ וּקְצִינִים
 75 וּבִכְן שָׁלַח וְקִבֵּץ אֶת כָּל חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם וְאִיסְטִגְנִינִים
 וְגַם אֶת הָאוֹבוֹת וְאֶת הַיִּדְעוֹנִים
 וַיִּוָּעֶץ בָּם וְאֵל הַזִּקְנִים
 וַיִּצְאוּ כָּלָם בַּעֲצָה אַחַת מִבְּנֵינִים
 לְרִדּוֹף אַחֲרֵיהֶם וּלְבַלְעֵם כְּתֻנֵּינִים
 80 וַיֵּצְאוּ וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּאֶרֶץ סוּנִים
 כָּל שׁוֹלֵף חֶרֶב הָיִיתָ מוֹכְנִים
 וַיֵּאֱסָפוּ כָּלָם כָּאִישׁ אֶחָד מִזִּמְנֵינִים
 וְהֶאֱחָשְׁדָּרְפָּנִים וְהַפְּחוֹת וְהַסְּגָנִים
 וְאֲנָשֵׁי הַצָּבָא אִישׁ וְאִישׁ בְּכָלִי זִינִים
 85 אַז פִּתַּח אוֹצְרוֹת גִּנְזֵי מִטְמוֹנִים
 אֲשֶׁר גִּנְזָה הוּא וּמִלְכִּים קִדְמוֹנִים
 וְהוֹצִיא כָּלִי יָקָר וְאֲדָרְכְּמוֹנִים
 וְחִלַּק לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי הַגּוֹנִים
 וְשִׁדְּלָם בְּדִבְרֵי וְהַסְבִּיר לָמוּ פָּנִים
 90 וְכֵה אָמַר לָהֶם בְּשִׁיחַ מַעֲנִים
 מִשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ כָּל הָעָם בּוֹזְזִים וּלְפָנָיו נֹתְנִים
 וְאֲנִי כְּאֶחָד מִכֶּם אֲטוּל מָנִים
 מִשְׁפָּט הַמֶּלֶךְ עֲבָדִיו יוֹצְאִים רָאשׁוֹנִים

73 פצעו מ' | ובהם: ובם מ' | ספונים ח 74 אנחנו חס' ה' 75 שלח: ידו הוסי' כ' | את כל חס' ח' | ואיסטגנינים חף
 76 גם י' | והידעונים (ואת חס') י' 77 ובזקנים א' | וצאו אג' | בעצה אחת: בלב אחד י' | מקננים אף 79 לבלעם
 אגבךמ'ףץ 82 ויאספוג' | כלם חס'ט"כף 83 האחדשדרפנים אחכך 84 איש איש אגבפ' | זינן ט" וינין ה' זינינים
 י' 85 ואז ט"נ' | גנזי אוצרות ו' | אוצרו י' | גנזי: וגנזי י' חס' י' 86 קדומים א 88 ואחד: איש הוסי' כמ'נ' חס' ו'
 בפי כ 90 כה א 91-92 חס' וגץ 91 כל העם: עבדיו כ' | ולפניו חס' כ' | ונותנים כ

למצרים עיין לעיל ב'סדר', שורה 1. 83 והאחדשדרפנים וכו' צירוף ע"ש אס' ח ט ודנ' ג ג. 85 אז פתח וכו' לפי מכי' שם'
 עמ' 89. 87 ואדרכמונים (כך הנוסח בכל כ"י ואי אפשר לקבל את מה שתיקן ר"ר"ה על פי המקראות, עיין להלן) ר"ל
 "דרכמונים" (עז' ב סט) או "אדרכמונים" (עז' ח כז) והוא מטבע פרסי, והפייטן צירף את הביטויים לשם אחד. 91 משפט

וְאֲנִי אֶצֵּא רֹאשׁוֹן וְאַתֶּם צֵאוּ אַחֲרָיוֹנִים
 95 מִשְׁפֹּט הַמֶּלֶךְ עֲבָדָיו אוֹסְרִים מִרְכֻּבָּתוֹ וּמִתְקַנִּים
 וְאֲנִי בְּעֶצְמִי אֶאֱסֹר רֶכְבִּי וְאֲשִׁים רִסְגִּים
 וְנִתְרָצוּ יַחַד גְּדוּלִּים וְקִטְנִים
 וַיִּשְׁמֹו כּוֹבֵעַ עַל רֹאשֵׁיהֶם וְלָבָשׁוּ שְׂרִיוֹנִים
 וַיִּתְּגְרוּ אִישׁ חֲרָבוֹ וְנָטְלוּ כִידוֹנִים
 100 וַיִּקְחוּ אִישׁ רֶמַח בְּיָדוֹ וַיִּתְּזִיקוּ מִגִּנִּים
 וַנִּשְׁאוּ קֶשֶׁת וּמִלֹּאוּ שְׁלִטֵּיהֶם חֲצִים שְׁנוֹנִים
 וְהִקְלָעִים אִישׁ קִלְעוֹ בְּיָדוֹ לְקַלֵּעַ בְּאַבְנִים
 וַיִּצְאוּ יַחַד בָּלָב שָׁלֵם וּבְצִבְיוֹנִים
 וְלֹא נִכְשַׁל אֶחָד מֵהֶם וְלֹא אֲרָעוּהוּ סִמָּנִים
 105 לְבִלְתִּי לִנְחֹשׁ לְשׁוֹב לְמַלּוֹנִים
 כִּי חֻקּוֹת הָעַמִּים מִנִּחָשִׁים וּמַעֲוֹנִים
 וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל עַל־שִׁפְתַּי יָם חוֹנִים
 וַיִּשְׁאוּ עֵינֵיהֶם וַהֲנִה מַצְרִים נוֹסְעִים בְּעֶנְנִים
 וְאֵין מְקוֹם לָנוֹס לֹא לְאַחֹר וְלֹא לְפָנִים
 110 וְאֵף לֹא מִדְּפִנּוֹת מִפְּנֵי חַיּוֹת וּפְתָנִים
 וַיִּצְעֲקוּ אֵל יי וַהֲפִילוּ לְפָנָיו תַּחֲנוּנוֹתָם
 וַיִּמָּצֵא לָהֶם הַמָּצוּי בְּכָל עֲדָנִים
 וַיִּגְעֲר בָּיָם סוּף וַחֲרָבוּ יְדוֹנִים
 וַיִּלְכוּ בְּתַהוֹמוֹת כְּעַל דְּרָכִים מְפִנִים

93-94 חס' וט" 94 אני ח אנה א 95 עבדים גץ | אוסרין כ 96 אני וכ | בעצמי חס' כן | אסור ך | מרכבתי ףץ |
 ואשים: ואסיר מ' 97 ונתיעצו כ | יחד: כולם ג כולם יחד ץ חס' כ 98 ראשיהם אגףץ בראשיהם (על חס') כןג
 100 איש חס' אחף | בידו חס' אחט"כף | והחזיקו אמ' 101 נשאו כן' ונשקו | חד בקשתך | ומלאוץ 102 לקלעו
 ו 103 ויצאו: כולם הוסי' אגכץ | יחד: ביחד כ כולם וחט" כולם הוסי' ף | ובלב ו | שלם: אחד חמ' חס' כ | וצביונים
 כ 104 ארעוהו: ארעו בו כנ 105 למלונים: למעונים ח סמלונים כ 107 הים וף 108 עיניהם: ויראו הוסי' וכךג |
 נוסעים: אחריהם הוסי' ח 109 לא חס' וגץ 110 ואף: וגם ח אך ט" 111 יי: בצר להם הוסי' ף | ויפילו ף | לפניו חס'
 מ' 112 וימצאו | המצאו ו 113 ויוליכם ג | מפנים: ספונים גףץ

המלך וכר' לפי מכו' שם, עמ' 88. 103 ובצביונים צביון הוא רצון בלשון חכמים. 104 ולא נכשל וכר' לפי מכו' בשלח ב,
 עמ' 91. 108 וישאו עיניהם וכר' ע"ש שמ' יד י. כעננים מהר. 110 ואף לא מדפנות מפני חיות ופתנים לפי הדרשה
 במכ"י שירה א, עמ' 85 שהקב"ה דימן להם חיות רעות ולא היו מניחות להם לעבור למדבר. 111 ויצעקו וכר' ע"ש שמ' יד יא.

115 מִזָּה וּמִזָּה הָעֵלָה אֵילָנוֹת טְעוּנִים
 וּבִתְוֹךְ תְּהוֹמֹת הַמָּתִיק מַעֲיָנִים
 וְעֵשֶׂן לַפְּנִיָּהם קִטְרֵת סַמָּנִים
 וַיִּנָּחם אֶל מַחֲזוֹ חֶפְצָם שְׁאֵנִים
 וּכְעָלוֹת לְצַד זֶה עַל שְׁפַת־יָם פָּנִים
 120 בָּאוּ מֵצֵד זֶה לְתוֹךְ יָם סוּגִים
 תַּחֲלָה בְּרָצוֹן וְסוֹף בְּרֶסֶן מְרֻסָּנִים
 כִּי סִדְרֵי בְּרָאשִׁית עָלִיהֶם מִשְׁתַּנִּים
 דֶּרֶךְ אֶרֶץ סוּסִים מוֹשְׁכִים אוֹפָנִים
 וְנִהְפָּךְ בָּם וְנִמְשְׁכוּ סוּסִים אַחֵר הַסִּדְנִים
 125 דֶּרֶךְ אֶרֶץ מְקוֹם שָׂרָב מְנַהֵג שֵׁם מוֹשְׁכִים פּוֹנִים
 וְכֹאֵן מְנַהֵג וּמוֹשֶׁךְ בְּעַל כֶּרֶח נִפְנִים
 וּבָאוּ לְתוֹךְ יָם בְּאֻמְצָע שְׁאוּנִים
 וְהִנֵּה כְּבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּא בְּרוֹב לְגִיוֹנִים
 וַיִּרְכַּב עַל כְּרוֹב וַיֵּדָא מוֹל בְּעָלֵי מְדִנִים
 130 וַעֲמוּ שְׂרָפֵי הַקֹּדֶשׁ וַחֲיוֹת וְאוֹפָנִים
 וְאֵלֶּף אֲלָפִים וְרִבּוֹא רִבְכָּן גְּדוּדֵי שְׁנָאִנִים

116 המתיק: למו הוסי' גחץ 117 קטרת חס' מ' 118 אחרי 119 לצד זה: על צרחה ה' | כנים: בניס כ'מ'ף חונים
 או 120 לצד ט"ך | לתוכם ו אלהי ה' | ים חס' אורף 121 לרצון כ' | לסוף כ ובסוף ח 122 נשתנים מ' 123 ארץ
 חס' ו 124 בס: בהם אט" כאן נ' | סוסים חס' ה' 125 שרובכ ה' | שם... 126 מנהיג חס' ט" | מושכים: סוסים גחץ |
 ופונים אחט"ך אפונים א 126 וכן ו' | מושך א' י'מ'נ' | כרחו ח כרחם ה' | מפנים ה' 127 בתוך חט" 128 כבוד:
 י' הוסי' ה' | בכרוב וט" 129 כרוב: מול הוסי' ו 131 אלפים: אלפי א אלפין גט"כ | וריבוח מ' וריב' ה' וריב' ג' | ריבון
 מ'ץ רבבון ו ריבין כ ריון ט" רון ג רבבות ח | גדודים מ' | שנאים: עליונים ג

113 ויגער בים סוף וכו' (כל השורה) ע"ש תה' קו ט. 115 העלה אילנות וכו' לפי ת"י לשמ' טו יט שבתוך הים עלו לישראל
 אילנות מאכל ומגדים. 116 המתיק מעיינים לפי מכי' שירה ו, עמ' 138 (ות"י הג"ל) שיצאו לישראל בתוך ים סוף ויכרי מים
 מתוקים מתוך מלוהים. 117 ועישן העלה ריח טוב, וגם זה במכ"י, שם. 118 וינחם וכו' תה' קו ל. 119 וכעלות לצד
 זה וכו' לפי מכי' בשלח ו, עמ' 111. כנים ישרים, כינוי לישראל. 120 סוינים כלעיל ב'סדר' שורה 1. 121 וסוף ברסן
 וכו' (עד לשורה 126) לפי מכי' בשלח ה, עמ' 108. 124 הסדנים העגלות, לפי הארמית בת"י לכו' מה יט ועוד.
 127 שאונים כינוי למים ע"ש ישע' יז יב-ג "כשאון מים". 128 והנה כבוד וכו' ע"ש יחו' מג ב. ברוב לגיונים עם מלאכי
 שרת רבים לפי מכי', שם, עמ' 11. 129 וירכב על כרוב וידא ע"ש תה' יח יא וגדרש על גילוי שכינה בקריעת ים סוף במכ"י
 שירה ד, עמ' 129. 130 ועמו שרפי הקודש וחיות ואופנים שאר סוגי המלאכים (שאנים 'כרובים' הנוכר בפסוק) לפי
 התיאור במכ"י בשלח ב, עמ' 94 ואילך על 'תורמיות תורמיות של מלאכי השרת... והולך ודורש את הפסוקים של תה' יח יא
 ואילך על סוסי אש, ברד וגחלי אש ועוד. 131 ואילף אלפים וכו' המליצה ע"ש דנ' ז י. שנאים מלאכים לפי הפירוש

וּרְכַב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וְכָל דְּמִיוֹנִים
 בְּמִרְאָה אֲשֶׁר רָאָה צִיר בְּחַזְיוֹנִים
 סוּסִים אֲדָמִים וְסוּסִים שְׁחוּרִים שְׂרָקִים וּלְבָנִים
 135 וַיַּחֲנוּ אֵלֶּה נֹכַח אֵלֶּה אַפּוֹנִים
 מַחֲנֶה אֵשׁ מוֹל מַחֲנֶה קֵשׁ פָּנִים בְּפָנִים
 וּלְפִי הִרְגִּישׁ כָּל צָבָא מְעוֹנִים
 בְּזִרְעֵ עֲזוֹ נִלְחָם רַב אוֹנִים
 לֹא בַעֲצָם יָד חֵיל שׁוֹטְנִים
 140 הָלֹא הִנְפִּילִים וְאֲנָשֵׁי הַשֵּׁם מְכַנִּים
 מְרוּחַ אַפּוֹ כָּלוּ וְהָנֶם טְמוּנִים
 וְאֵף כִּי מְשׁוּלִים בְּמִשְׁעַנַּת קָנִים
 אֲשֶׁר הֶבֶל וְרִיק לְעִזְרָה מִתְּפָנִים
 כִּי אִם לְהוֹדִיעַ חֶבֶת אָב לְבָנִים
 145 וַיֵּרֶעַם בְּקוֹל גְּאוּנוֹ עַל גְּאִיוֹנִים
 וַיֵּרֶץ לִקְרֹאתָם בְּמִגְן וְצָנִים
 וַיִּדְרִיכֵם בְּאַפּוֹ וַיִּרְמָסֵם בְּחֶמְתוֹ כְּחֹמֶר טִינִים
 וַהֲדִישֵׁם כְּהַדִּישׁ מִתְּבֵן כְּמוֹ מִדְּמִנִים

133 כמראה ג המידה הוט' | ציר ראה אך 134 וסוסים: סוסים ונ חס' ט"כמ' | וסוסים שחורים חס' א | שרקים
 135 אפונים א 136 קש: אש אג 137 ולפיכך ח | הִרְגֵשׁ כנ 138 ונלחם כ | אונים: מעונים א ארנים מ'
 139 ולא ורמ' | כעוצם ג | וחיל ח חיל ג | שוטנים: שוטמים אכ 140 הלוא הנפילים: הוא א | אנשי ח | מוכנים
 א מכוונים כ 141 ומרוח ח 142 אף ורח | כמשענת ט" למשענת כנ 143 להבל א | מתקנים אט" מתוקנים ו
 144 אם חס' א | להודיע חס' אגץ | בחבת ג | אכ: אבות ח להודיע הוט' אגץ 145 בכל א | גאונו: גאה גץ גאוניים א |
 גיאונים אכמ' גיאונים ט" גאוניים 147 וידרכם ט"כמ' | באפו: בחמתו 148 וידרכם אוח | בחמתו: באפו 149 חס' א |
 בחומר אוט"מ'נף | וטינים אגומ' 148 בהדוש א | מרמן מ' | במרן בתוך א | מדנים ג מתכניים כנ

המקובל לתה' סח יח. 132 ורכב אש וסוסי אש המליצה ע"ש מ"ב ב יא. דמיונים מראות. 133 ציר הנביא, וכוונתו
 לזכירה לפי החזיונות בפרקים א ור. 135 אלה נוכח אלה המלאכים לעומת המצרים. אפונים לשון 'אופן', סדר, ור"ל
 ערוכים (לפי מלך ב"י חידוש הפייטן כאן את הפועל). קש כלומר ללא ערך וכן. 137 ולפי הרגיש ר"ל ובשעה שהתאסף
 ורעש. כל צבא מעונים כלומר כל המלאכים היו מוכנים להלחם, לפי הדרשה בפס"ר פיס' עשרת הדברות פ' קמייא,
 קר ע"א: 'כשניגלה הקב"ה לעשות מלחמותן של בניו ולהיפרע מן המצרים, באו מלאכי השרת לסייעו, אלו באבני ברד
 ואילו בנחיל אש, אמר להם עיברו מן הכין, איני צריך לכם'. 139 לא בעוצם יד כלומר המצרים אינם חזקים לעומת הקב"ה.
 140 הלוא ר"ל שהרי אף. הנפילים ואנשי השם הנזכרים בבר' ו ד. 141 מרוח אפו בשעת המבול. טמונים, קבורים,
 אינם עוד. 142 ואף כי על אחת כמה וכמה. משולים במשענת קנים המצרים, לפי מ"ב יח כא (ועוד). 143 מתכנים
 מכינים. 145 וירעם וכו' המשך התאור לפי תה' יח יד ואילך (עין לעיל שורה 129). גיאונים לפי הקרי בתה' קכג ד.
 146 רצינים לשון 'מגן רצינה' (בגן יחד' לט ט). 147 וידריכם וכו' ע"ש ישע' סג ג. 148 כהדוש מתבן ע"ש ישע' כה

וְאֵז שֶׁר יָם עִם שֶׁר חָם יַחַד נִידוּנִים
 150 זֶה לְעֻמַּת זֶה נֶאֱבָקוּ בְּמַעוֹנִים
 וַיִּחְזֹק רֶהַב עַל שֶׁר אֲוִנִים
 וַיִּשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיִּרְמָסֵהוּ בְּעֶזְרַת דָּר אוֹפְנִים
 וְעַם זֶה בְּשׁוֹרָם בְּאֵלָה דִּינִים
 עוֹזֵר וְעוֹזֵר בְּקוֹ נִידוּנִים
 155 פֶּתַחוּ פִּיהֶם בְּשִׁיר וּרְנָנִים
 עֲזִי וְזִמְרַת יְהוָה פָּצְחוּ רְנָנִים
 לָרֶם עַל־רָמִים וּמִתְגָּאָה עַל גִּיּוֹתָנִים
 לְשׁוֹמֵעַ אֲנָקַת אֲבִיוֹנִים
 לְמִשְׁפִּיל רָמִים וּמָרִים מְסַכְנִים
 160 וְקִדְמוּ שָׁרִים אַחֵר נוֹגְנִים
 וּבִתְרוֹךְ עֲלָמוֹת תּוֹפְפוּ נְגוּנִים
 וְאַחֵר בֶּן הָרֶשֶׁוּ שִׁנְאָנִים :

בְּכַתוּב עַל יָד נְבִיאָד וְקָרָא זֶה אֶל זֶה וְאָמַר ק'ק'

ואח"כ אומרים קדושה (עמ' 476) והש"ץ מסיים את החזרה וקוראים הלל (עמ' 186).

149 או ח | שר חם עם שר ים גץ שר נוא עם שריים מ' | חם חס' ב | נדונים ח 150 זה ו' | נאבקו: נאנקים ט'
 151 אוינים כף 152 וישלכו ט' | דר חס' ט' 153 כאלה וא 154 עוזר ועוזר גץ | בקי גוכמ' | נדונים
 אחר 155 בשירה וט' שירה אח ושירה ב | רננים ו מרגנים כ ברינונים אט' 156 יה חס' ח | פתחו א | ברננים חכ
 157 מתגאה ו | גיותים ח גאיותתנים ו 158 לשמוע חכמ' 159 מסכנים גט"נ 161 תופפות ומ' 162 ואחר כך
 גחמ' ואחר ו' | כן אט' | הרשו: חס' ב

י. 149 ואז שר ים לפי התיאור במדרש 'ויושע' לפסוק "ההומות יכסיומו" (בית המדרש א, עמ' 46) שרהב, שר של ים, דרש
 את המצרים המתים בשבילי ושר של מצרים רצה להציל את עמו (ועיין אצל גינצברג, משה במדבר, הערה 42 שבימי הבינים היו
 גידסאות שונות לתיאור זה). נידונים כאן במשמע מתווכחים (ועיין להלן שורה 154). 151 אוינים כינוי למצרים ע"ש "אין"
 ביחוד ל יו שהיא עיר במצרים. 152 דר אופנים כלומר הדר בין המלאכים, כינוי לקב"ה. 153 ועם זו כינוי לישראל ע"ש
 שם' טו טז. דינים עונשים, לשר מצרים. 154 עוזר ועוזר השר והעם של מצרים. בקו לפי שורת הדין. 155 ורננים
 שבחים. 157 ומתגאה וכו' לפי דרשת מכי' שירה ב, עמ' 121: 'כי גאה גאה מתגאה הוא על כל המתגאים'. 158 לשומע
 אנקת אביונים צירוף שתי מליצות (עיין לעיל, בפיוט 'חכם לב' שורה 25): 'לשמוע אנקת אסיר' (תהי' קב כא) ו"מאנקת אביונים"
 (תהי' יב ו). 160 וקדמו שרים אחר נוגנים תהי' סח כו ונדרש על שירת הים בשמו"ר כג ז שמלאכי השרת ביקשו לומר שירה
 והקב"ה אמר שישאל יקדמו ולכן המלאכים שרו לאחר ישראל ונשות ישראל ור"ל שישאל השרים קדמו למלאכים הנוגנים (ועיין
 ברש"ש בשמו"ר, שם). 161 ובתוך וכו' דורש את המשך הפסוק בתהי' סח כו שהתופפות (כלומר מרים והנשים) שרו בתוך,
 בין ישראל לבין המלאכים. 162 שנאנים לעיל שורה 131.